

Motsägelsefull undervisning om djuretik i skolan

En ny doktorsavhandling i pedagogik vid Göteborgs universitet visar hur gränsdragningar mellan djur och människor hanteras i skolan.

- Vad styr vårt förhållande till andra? När ska man vara rationell och när ska man vara empatisk? När ska man kritisera den rådande samhällsordningen? Djuretiken har relevans för mångfald, genus och liknande frågor i skolan, men den kopplingen görs sällan, säger Helena Pedersen, doktorand vid Institutionen för pedagogik och didaktik, som i avhandlingen integrerar frågor om art, genus, etnicitet och klass.

Samhällets relationer till djur är motsägelsefulla. Samtidigt som djur utnyttjas för människans syften, måste utnyttjandet legitimeras genom uppfattningar om att djuren tas väl omhand och får sina naturliga behov tillgodosedda. Gymnasieskolans djurvårdarutbildningar förbereder för yrken där djur används för många olika syften. Genom avhandlingen framkommer att vetenskaplig kunskap om djur ligger till grund för elevernas utbildning, men att den kunskapen inte i sig själv utgör tillräckligt motiv för att legitimera utnyttjandet.

Avhandlingen, som bygger på ett års fältstudier och intervjuer med elever och lärare, visar på olika strategier som skolan tillämpar för att motivera djurutnyttjande inom till exempel animalieproduktion och djurförsök. Etiska diskussioner som uppstår kring djur neutraliseras ofta, särskilt om ”kontroversiella” åsikter vädras. Samtidigt strävar skolan efter att låta eleverna behålla en självuppfattning som moraliska och medkännande aktörer gentemot djur. - Skolan agerar utifrån en dubbel agenda, säger Helena Pedersen. Vid sidan av det formella målet att förmedla ett vetenskapligt förhållningssätt gentemot djur, socialiserar skolan till acceptans av att djur görs tillgängliga för människans syften, trots motstånd bland vissa elever och lärare. Det förekommer inte bara inom djurvårdarprogrammen, utan även i teoretiska program utan djurvårdarprofil.

Sett i ett historiskt perspektiv påminner samhällets argument för att motivera djurutnyttjande om de argument som använts för underordning av vissa grupper av människor som i olika avseenden ansetts avvikande eller mindre värda. Då djuretiska aspekter diskuteras i skolan ges sådana samband sällan utrymme att utvecklas.

- Eleverna undanhålls möjligheten att se på sina kunskaper ur ett brett och kritiskt perspektiv, säger Helena Pedersen.

Avhandlingens analyser kan ge vägledning för utveckling av undervisning, läromedel, lärarutbildning och läroplaner med nya kritiskt pedagogiska förhållningssätt där relationen till både djur och människor sätts in i ett sammanhang och problematiseras.

Författare: Helena Pedersen, Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet
Avhandlingens titel: The School and the Animal Other. An ethnography of human-animal relations in education

Handledare: Professor Bo Andersson, Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet

Professor Dennis Beach, Institutionen för pedagogik, Högskolan i Borås

Disputation: Fred. 11 maj 2007, kl 13.00 i Kjell Härnqvistsalen, Pedagogen hus A, Västra Hamng. 25

Opponent: Professor Peter McLaren, UCLA, USA

Kontakt: 0730-85 17 61, 08-645 46 49, hpedersen56@hotmail.com